

Egy tanszék születése és virágzása

Pályafutásom elmúlt 32 évére visszatekintve azt kell mondanom, nem tudok magamnak mást hivatást elképzelni, mint a könyvtárost. Ezt gyakorlatilag abban a pillanatban tudtam, amikor erre a pályára léptem, és a szerelem azóta sem változott.

Gyakorló könyvtárosként sokszor felmerült bennem a gondolat, milyen lehet tanítani. Láttam magam körül általam nagyon tisztelt elődöket, akik egyszerre művelték a gyakorlatot és az elméletet, vagyis dolgoztak könyvtárban és oktattak a felsőoktatásban. Hallgatóként magam is megtapasztaltam, hogy sokkal hitelesebb az az oktató, aki mögött gyakorlati tapasztalatok állnak. Egy idő után, már-már kellő gyakorlati tapasztalattal a hátam mögött, elkezdtem vágyakozni arra, hogy kipróbálhassam az oktatást. Persze ambivalens volt az érzés, mert vágytam is rá, és félttem is tőle. De hosszú ideig nem kellett ezzel a félelemmel szembenéznem, mert nem adódott alkalmam az oktatás kipróbálására, legfeljebb tanfolyami szinten.

Így aztán nagy fordulatot jelentett az életemben, amikor Agárdi Péter, akihez régi családi barátság kötött, az 1990-es évek végén megkeresett, hogy volna-e kedvem részt venni egy könyvtárosképző intézet létrehozásában, Pécsen. Hát hogyne lett volna! Ennél izgalmasabb kihívást el sem tudtam képzelni, olyan volt, mint a megvalósult álom. Együtt dolgozhattam számomra két nagyon fontos emberrel, Agárdi Péterrel és Csapó Edittel, és nagyon-nagyon sokat tanulhattam tőlük.

A megszépítő messzeség persze ma már csak a szépet juttatja az eszembe, pedig egyáltalán nem volt egy fáklyás menet a szakalapítás. Sok-sok nehézség, vita, harc és kudarc kísérte az utunkat, sokszor hittük azt, nem lesz az egészből semmi. De messziről visszaneézve mindig úgy látja az ember, így volt kerek, így születhetett meg az, amit elképzeltünk.

A Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Intézetében 2004 szeptemberében indult meg az informatikus könyvtáros képzés, Koltai Dénes dékán kezdeményezésére és támogatásával, Agárdi Péter egyetemi tanár vezetésével. Személy szerint a kezdetektől fogva részt veszek a tanszék és a képzési program tervezésében, kialakításában, majd természetesen az oktatásban is. Az elmúlt 10 év alatt az intézet önálló karrá alakult (FEEK), a könyvtártudományi tanszék pedig könyvtár- és információtudományi intézetté. A képzést átalakítottuk a Bolognai rendszer kívánalmainak megfelelően, ma már a könyvtárosképzés teljes spektrumát tudjuk kínálni az érdeklődő nappali és levelező tagozatos hallgatóknak. Két kiváló intézetigazgató vezette el idáig az intézetet, Agárdi Péter egyetemi tanár és Sipos Anna Magdolna címzetes egyetemi tanár, akiknek nem kis mértékben köszönhetőek az elért eredmények. 2015-től az intézet beolvadt a PTE-KPVK Kultúra és Könyvtártudományi Intézetébe. Azóta ismét tanszékként működik.

A tudásalapú társadalomban a tanszékünk által kínált ismeretek és kompetenciák a munkaerőpiac változatos területein alkalmazhatók. Hallgatóink (különösen az MA-végzettségűek) viszonylag rövid időn belül elhelyezkednek. Főként könyvtárakban és információközvetítő intézményekben találnak munkát (az egyik legfőbb felvevő piac a Tudásközpont), de a megszerzett tudásuk vonzó a versenyszféra, például a távközlési cégek számára is. Az itt végzett hallgatók közül eddig hárman folytatták tanulmányaikat PhD-képzésben.

Tanszékünk legfontosabb alapelve a minőségre való törekvés. A hallgatók kis száma lehetővé teszi, hogy sokat tudjunk egyénileg is foglalkozni az emberekkel, így például viszonylag sokan végeznek önálló kutatómunkát, készülnek TDK megmérettetésre. Hallgatóink sok pályázatot nyernek, van két Pro Scientia aranyérmesünk, Kriszbacher-ösztöndijasunk, köztársasági ösztöndíjasaink stb.

A Pécsi Tudományegyetem könyvtárosképzése a legfiatalabb az országban, de már túl lépte a 10 évet, tehát tinédzserkorban van. Nagy hiátust tölt be, jelenleg a Dunántúlon egyedül itt képzünk a könyvtáros szakma valamennyi szintjére szakembereket. A tanszék, illetve intézet megalapításakor még a régi rendszerű, ötéves egyetemi képzést kellett megtervezni és beindítani. Két évfolyam végzett ezeken a képzéseken, ideértve a hagyományos kétszakos egyetemi képzést (könyvtár-művelődésszervező szakon), a diplomás levelező képzést, amelyen más végzettséggel rendelkezők szerezhettek könyvtáros diplomát, és a kiegészítő képzést, amelyen főiskolai szintű könyvtáros végzettségük szerezhettek egyetemi végzettséget. Talán ez utóbbi volt az első időben a legnépszerűbb képzésünk, ma is sokan vannak vezető pozícióban azok közül, akik akkor nálunk végeztek.

Alig hogy kezdtünk volna bemelegedni, máris el kellett kezdeni a bolognai rendszerű képzésre való átmenetet, és ennek azóta sincs vége. Évről évre kell újra átdolgozni a hálóterveket, a krediteket, számolni, számolni, számolni. És ez persze csak mellékág az oktatás mellett.

A FEEFI-n, majd később a FEEK-en és a KPVK-n működő könyvtár- és információtudományi tanszék nagyszerű csapat. Kezdetektől összetartó, egymás elismerő és szerető kollégák dolgoznak együtt, sohasem volt érezhető rivalizálás vagy egymás kijátszása. Egységes elvek alapján, mindig kiszámítható elvárások mentén dolgoztunk és dolgozunk. Ilyen például, hogy a minőség mindig elsődleges elvárás. Nem ismerünk kompromisszumot abban, hogy csak minőségi tartalmat adhatunk át a hallgatóknak, lehetőleg korszerű módszertannal. Alapelv, hogy csak az oktathat a szakon, aki az oktatott szakterületen képzett és gyakorlott szakember, és aki megfelel a fenti minőségi alapelveknek.

Lehet, hogy nem tudunk tömegeket képezni, de a nálunk végzettek túlnyomó többsége elhivatott szakember lett, és a pályán maradt. Körbenézve a régió könyvtáraiban, szinte mindenhol ott vannak volt diákjaink, Budapest és az ország más nagy könyvtáraiban is szép számmal találkozhatunk velük. Karrierjüket elnézve nem kell szégyenkeznünk.

Egy oktatónak az okozza a legnagyobb örömet, ha látja munkájának gyümölcsét. Jelen esetben ez azt jelenti, hogy bárhová megy is, mindenhol találkozik egykori tanítványaival, akik örömmel üdvözlik. Sokszor nem emlékszem már a nevekre, de az arcokra igen. Arról már nem is beszélve, mekkora örömet okoz, amikor egy-egy konferenciára volt hallgató kollégák csak azért jönnek el, hogy meghallgassák egykori tanárunk előadását.

Ha most azt kérdezné tőlem valaki, milyen a FEEFI-n, a FEEK-en és a KPVK-n dolgozni, őszintén azt kell mondanom, hogy jó. Nem mindig és minden, de összességében jó. Nem tudom, mi lett volna, ha a pécsi könyvtárosképzés más karon kap lehetőséget, valószínűleg ugyanúgy meg kellett volna küzdeni a nehézségekkel, esetleg más nehézségekkel. Persze sokszor előfordul, hogy idegennek, meg nem értettnek érezzük magunkat, de ma már összecsiszolódtunk, és megtaláltuk a helyünket a kar többi képzése között.

Számomra örökös talány ennek a szakmának a perifériára helyeződése más szakmák között. Az átlagemberben gyakran él egy negatív kép a könyvtárosokról (megjegyzem, nem tudom, mikor és hogyan változott ez a valamikor nagy presztízsű szakma ilyen lenézetté), de sajnos sokszor egyetemi kollégáktól sem kapjuk meg a minket megillető elfogadást. Személyes jó kapcsolatok vannak természetesen, de amikor a kar egészében gondolkodik valaki, soha nem kerülünk szóba. Kis szak lévén nyilván nem tudunk nagy bevételt hozni, ám úgy vélem, egy egyetem életében az anyagiakon kívül egyéb sikertényezőket is számba

kell venni. Büszke vagyok rá, hogy évek óta mindig van egy-két könyvtár szakos hallgató a köztársasági ösztöndíjasok között, hogy minden OTDK-n helyezésekkel jönnek haza hallgatóink, hogy immár ketten is elnyerték az OTDK legrangosabb díját, a Pro Scientia aranyérmét. És a rengeteg egyéb ösztöndíjról és kitüntetésről még nem is szóltam. Oktatóink valamennyien országosan elismert szakemberek. Ha pénzt nem is, dicsőséget bőséggel hoztunk a karnak.

Nagyon remélem, hogy a virágzás után nem a hervadásról és a levélhullásról kell gondolkodni. Amit létrehoztunk, az már bizonyítottan életképes. Hiszem, hogy tanszékünknek és a pécsi könyvtárosképzésnek van és lesz jövője, hiszen feladata, missziója van. Kellenek a jó szakemberek, a könyvtáros szakma ma már szakemberhiánnyal küzd. Ennek a szép szakmának nagyon stabil gyökerei vannak, abból nem engedhetünk, hogy ezeket az alapokat minden új szakembernek el kell sajátítania. Erre építkezve azonban folyamatos megújulásra van szükség, követve a modern idők elvárásait. Véleményem szerint tanszékünk rendelkezik minden olyan feltétellel, amire a megújuláshoz szükség van, de kellenének fiatal, képzett szakemberek. A második virágzás általában szebb szokott lenni, mint az első.